

Vergunninghouder MUMC⁺

Proefdierkundig jaarverslag 2009

Proefdierdeskundige MUMC⁺
18 mei 2010

Inhouds opgave

1. Inleiding
2. Te rapporteren zaken
3. Dieren, aantallen en herkomst
4. Betrokken art. 9 en 12 en 14 functionarissen
5. Wijze waarop toezicht op de uitvoering van dierproeven is gehouden
 - Inspectie van de dierverblijven
 - Rapportage en overleg
 - Registratie en rapportage dierproeven en proefdieren
6. Externe commissies en autoriteiten
 - Voedsel en Waren autoriteit
 - Dierexperimenten commissie
7. Overige proefdierkundige zaken
 - Alternatieven

1. Inleiding

Dit is een beknopt jaarverslag van de proefdierdeskundige aan de vergunninghouder van het MUMC⁺ te Maastricht.

In het MUMC⁺ wordt preklinisch wetenschappelijk biomedisch en biotechnologisch onderzoek gedaan met (transgene) diermodellen door een aantal onderzoeksscholen:

- School for cardiovascular diseases(CARIM)
- School for nutrition, toxicology and metabolism (NUTRIM)
- Mental health and Neurosciences (H&G)
- Oncology and developmental biology (GROW)
- Public Health and Primary Care (CAPHRI)

De vergunninghouder is tevens verantwoordelijk voor twee organisatorische werkeenheden gelokaliseerd te Eindhoven.

De Centrale Proefdier Voorzieningen (CPV) faciliteert het in vivo onderzoek voor onderzoekers van het MUMC⁺ en de twee dependances in Eindhoven.

De proefdierdeskundige van het MUMC⁺ houdt toezicht op het welzijn van de proefdieren en uitvoering van de dierproeven op de verschillende locaties.

Sinds 2010 is de formatie proefdierdeskunige teruggebracht tot 1 fte.

2. Te rapporteren zaken

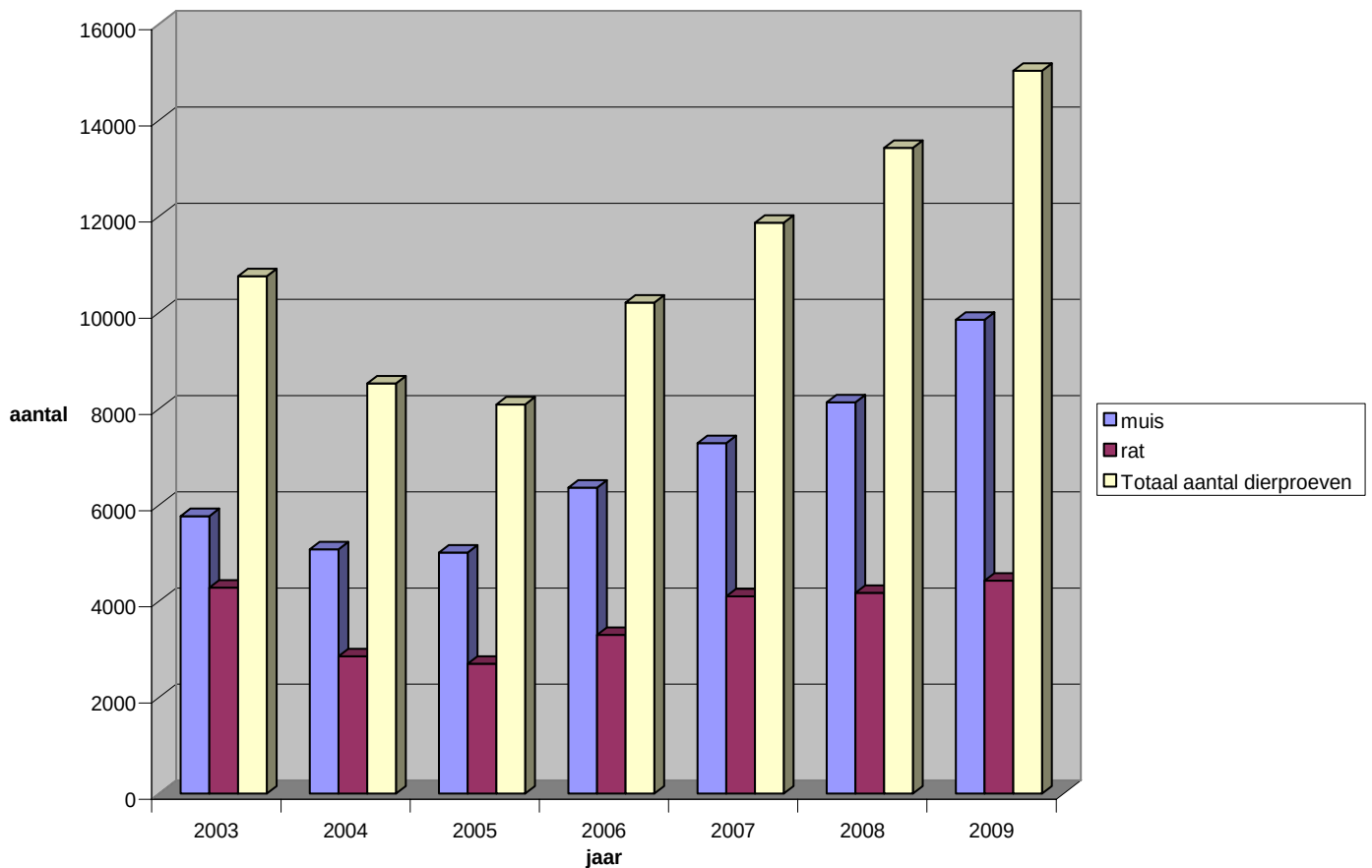
In dit jaarverslag worden volgende onderwerpen besproken:

- Indicatie van het aantal dieren en de verschillende diersoorten waarop toezicht is gehouden en de soort locaties waar de dieren zich bevinden.
- Wie er betrokken zijn (art. 9,12 en 14) bij de uitvoering van de dierproeven
- De wijze waarop toezicht is gehouden door de proefdierdeskundige
- De contacten met externe commissies en de autoriteiten
- Overige proefdierdeskundige zaken.

3. Dieren, aantallen en herkomst

tendens totaal aantal dierproeven en aantal gebruikte muizen en ratten.

Er is een lichte stijging in het aantal dierproeven ten opzichte van de vorige jaren (figuur 1). Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een toename van het gebruik van specifieke transgene muismodellen in het biomedisch onderzoek.

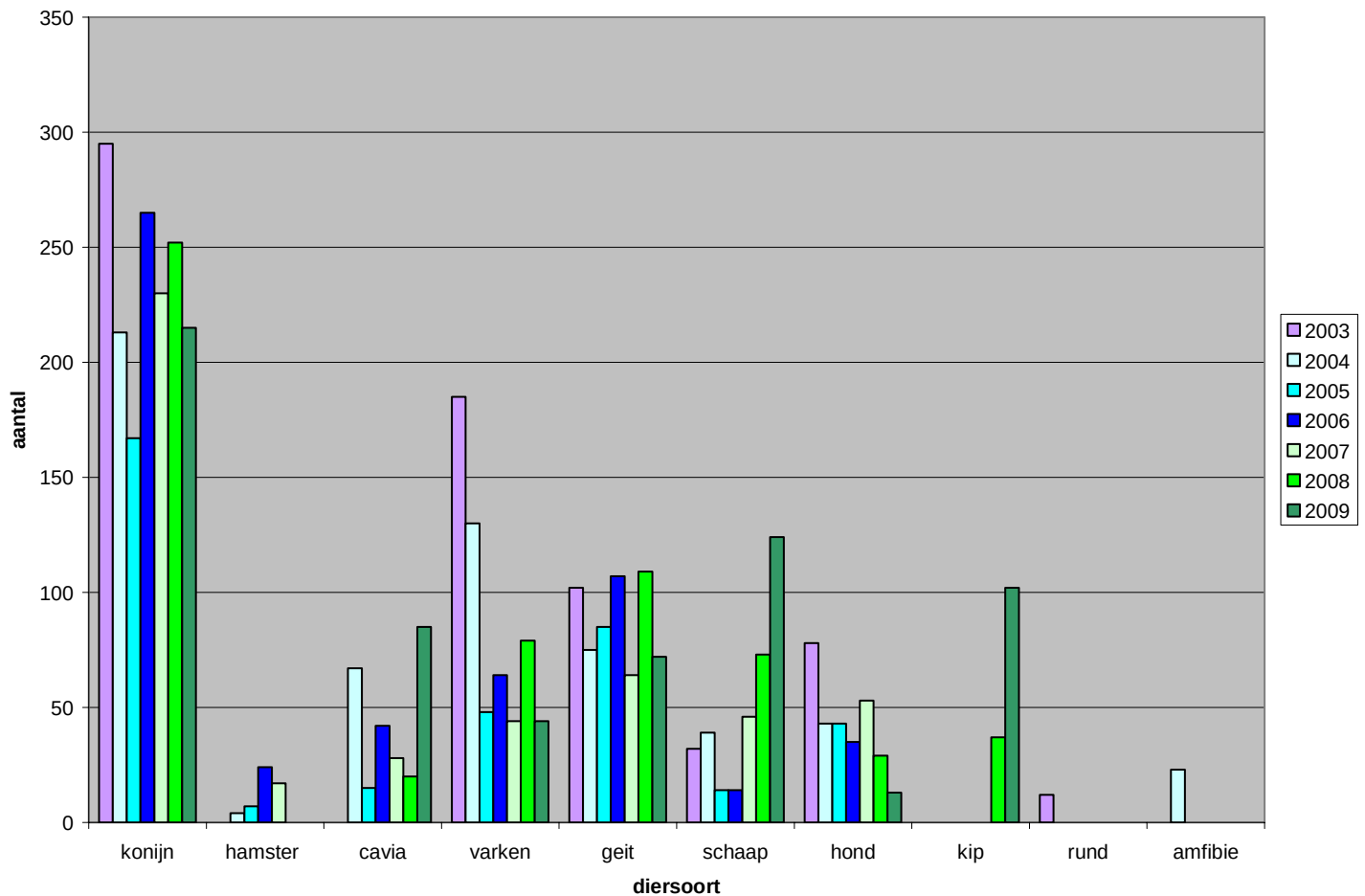

Figuur 1: tendens totaal aantal dierproeven per registratiejaar en aantal gebruikte muizen en ratten.

Overige species

Binnen het MUMC⁺ wordt de laatste twee jaar onderzoek gedaan naar foetale longontwikkeling. Hiervoor wordt oa gebruik gemaakt van het schaap als diermodel. Zowel de ooi als de foetale lammeren participeren in dit onderzoek. Daarnaast gebeurt er onderzoek naar het effect van hypoxie op foetale ontwikkeling. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van bebroede kippen eieren. De eieren die uitkippen (eendagskuikens) worden geregistreerd als proefdieren in experiment (figuur 2).

Het afgelopen jaar zijn bij het MUMC⁺ minder konijnen, varkens, geiten en honden gebruikt in het biomedisch onderzoek.

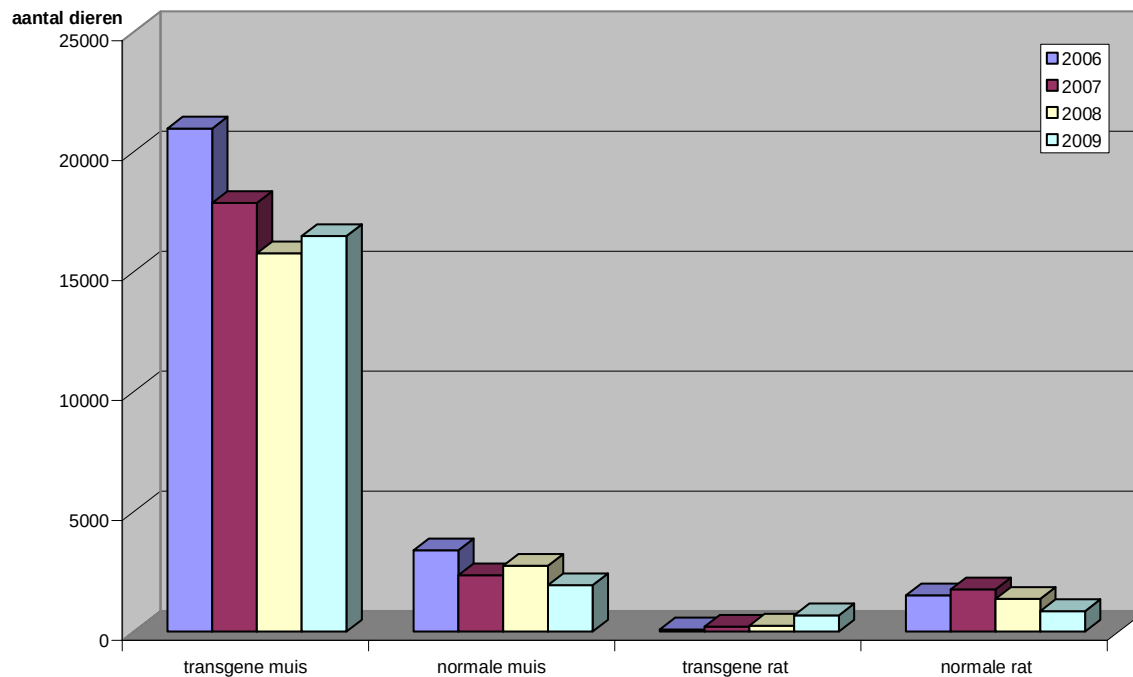

Figuur 2: overzicht van het aantal proefdieren (Y-as) per diersoort (muv muis en rat, (X-as)) van 2003 tem 2009.

Het MUMC⁺ beschikt over een eigen fok en afleveringsvergunning voor ratten en muizen. Unieke transgene lijnen worden binnen de instelling zelf gefokt en gebruikt voor experimenten. De overige knaagdieren worden extern aangekocht. Sinds 2007 is men binne de proefdierfaciliteit gestart met een aanscherping van het fokbeleid. Er worden jaarlijks gesprekken gevoerd met de individuele onderzoekers om de efficiëntie van de verschillende transgene fokken te beoordelen en waar nodig te verbeteren. Dit heeft geresulteerd in een verbeterd fokbeheer. Hoewel er een lichte stijging waar te nemen is in het aantal gefokte transgene dieren, zijn er in verhouding minder dieren geëuthanaseerd voor de proef. De kadavers wordt aangeboden aan dierparken als voer voor roofdieren. Er is een verdere reductie waar te nemen van het aantal muizen en ratten dat geboren werd uit de gewone fokken. Ook de komende jaren blijft het streven om de aantallen dieren nog verder terug te brengen.

Voor gedetailleerde data wordt verwezen naar de registratiegegevens, zoals ingediend bij VWA.

overzicht intern gefokte dieren

Figuur3: overzicht van het aantal gefokte muizen en ratten binnen de instelling van 2006 tem 2009

4. Onderwijs en betrokken art. 9, 12 en 14 functionarissen

In 2009 zijn er drie proefdierkunde cursussen, voor het behalen van de art. 9 bevoegdheid, georganiseerd. Ruim tachtig procent van de cursisten slaagde voor het tentamen. Verder werd er door de proefdierdeskundige onderwijs gegeven aan bachelor en master opleidingen binnen het MUMC⁺. In het kader van openheid en openbaarheid werden rondleidingen georganiseerd door de biotechnisch personeel van de CPV en de proefdierdeskundige aan externe gasten en studenten.

Er waren stageplaatsen voor art.12 opleidingen.

5. Wijze waarop toezicht op de uitvoering van dierproeven is gehouden

Inspectie van de afdelingen door de proefdierdeskundige

In 2009 zijn alle externe hotelfuncties, d.w.z bij de vakgroepen, binnen het MUMC⁺ minimaal één keer door de proefdierdeskundige bezocht. De interne hotelfuncties van de CPV werden wekelijks bezocht. De organisatorische werkeenheden in Eindhoven werden meerdere keren per jaar bezocht, zowel aangekondigd als onaangekondigd.

Er is toezicht gehouden op de huisvesting en verzorging van de dieren en of de biotechnische handelingen conform de door de DEC goedgekeurde onderzoeksplannen werden uitgevoerd. Het welzijn van de proefdieren in de experimenten werd gecontroleerd. Bij onverwachte bevindingen of zieke dieren werd de dierenarts geconsulteerd. Verder is er gekeken naar de bevoegdheid van de uitvoerende personen. Regelmatig werden afwijkingen vastgesteld, zonder dat dit direct invloed had op het welzijn van de dieren in experiment. Enkele malen werd er duidelijk afgeweken van het onderzoeksplan, waren uitvoerende personen niet bekwaam of had men onverwachte complicaties. Waar nodig werd het onderzoeksplan stilgelegd tot verbeterpunten doorgevoerd waren. Belangrijkste verbeterpunten zijn klimaat in de decentrale hotelfuncties, inzichtelijk noteren en bewaren van gegevens mbt welzijnsbewaking van proefdieren in experiment, transport van dieren door het gebouw, aseptiek en hygiëne bij het uitvoeren van chirurgische ingrepen bij knaagdieren.

Rapportage en overleg

Met de betrokken onderzoekers, biotechnisch personeel en diervverzorgers is er mondeling of schriftelijk contact voorafgaande en tijdens lopende onderzoeksplannen en bij inspectiebezoeken. Vastgestelde afwijkingen worden besproken en gerapporteerd. Met de gemandateerd vergunninghouder werd in 2009 regulier overleg gepleegd.

Registratie en rapportage dierproeven en proefdieren

De gegevens mbt de jaarlijkse registratie werden door de proefdierdeskundige verzameld uit het digitaal Animal Management Systeem (AMS) en steekproefsgewijs gecontroleerd aan de hand van de originele onderzoeksplannen en welzijnsdagboeken.

6. Externe commissies en autoriteiten

Voedsel en Waren autoriteit

In 2009 is er één inspectiebezoek uitgevoerd door de VWA op de organisatorische werkeenheden in Eindhoven. Op het MUMC⁺ zijn meermaals inspectiebezoeken uitgevoerd. Het betrof aangekondigde en onaangekondigde bezoeken. Hierbij zijn de diervverblijven bezocht, werkprotocollen, welzijnsdagboeken en studieplannen

gecontroleerd. Met de proefdierdeskundige, verantwoordelijk onderzoekers, DEC en vergunninghouder zijn verschillende aspecten mbt experimenten, biotechnologievergunningen en onderzoeksplannen besproken en gerapporteerd.

Dierexperimenten commissie

De proefdierdeskundige is adviseur van de DEC- UM. Onderzoeksplannen worden op voorhand op proefdierkundige aspecten gescreend. Waar nodig werd de verantwoordelijke onderzoeker gevraagd het onderzoeksplan bij te stellen. De meeste opmerkingen betroffen advies/ verbetering mbt analgesie, anesthesie, onderbouwing aantallen en keuze experimentele groepen, humane eindpunten en verfijning van experimentele technieken. De proefdierdeskundige had toestemming van de DEC om kleine wijzigingen mbt het onderzoeksplan zelfstandig goed te keuren.

7. Overige proefdierkundige zaken

Alternatieven

Aan het MUMC⁺ gebeurt onderzoek naar alternatieven voor dierproeven oa in het kader van het carcinogenomics project.

Er werd aandacht besteed aan verfijning en vermindering van proefdiergebruik bij de screening van de nieuwe onderzoeksplannen, door samenwerking tussen verschillende onderzoeksgroepen zowel intern binnen het MUMC⁺, nationaal als internationaal en door hergebruik van proefdieren in experimenten.